

Datum
2016-06-22Vår beteckning
LTV 160448
Er beteckning

Kulturdepartementet

Yttrande över remiss Låt fler forma framtiden! 2015:24

Sammanfattning

Betänkandet Låt fler forma framtiden är en bred utredning som lämnar förslag till författningsändringar, nya målsättningar, utredningar och regeringsuppdrag. Syftet med utredningens förslag är att stärka individens möjligheter till inflytande och att bredda det demokratiska deltagandet.

En ny målsättning för demokratipolitiken

Landstinget Västmanland tillstyrker förslaget till ny målsättning för demokratipolitiken, i linje med "en hållbar demokrati som kännetecknas av delaktighet och jämlikt inflytande".

Landstinget har under lång tid arbetat med demokratiutveckling. Vi ser behovet av att fortsätta arbetet och pröva olika former för påverkan/inflytande, både genom att ansluta oss till nationella initiativ och genom att pröva regionala. Liksom utredningen, ser vi risker med att det politiska inflytandet och tilltron till demokratin är kopplat till socioekonomi; de som är aktivt engagerade i civilsamhällsorganisationer och politiska partier är i huvudsak välutbildade och socioekonomiskt resursstarka personer. Även Västmanland är mitt uppe i den förändringsresa som globaliseringen, digitaliseringen och demografiska förändringar ställer demokratin och samhället i sin helhet inför nya utmaningar.

De politiska partierna är inte i kris

Landstinget tillstyrker en bredare översyn av partistödet för att klargöra i vilken mån de olika formerna av partistöd används på ett ändamålsenligt sätt och bidrar till lokal representation och aktivitet.

De förtroendevalda och den sociala representativiteten

Utredningen konstaterar att kvinnor, utrikes födda och unga är underrepresenterade i politiken. Landstinget har en relativt sett jämn könsfördelning i fullmäktige med 47 % kvinnor.

Landstinget delar utredningens synpunkt att en bred social representativitet är en rättvisefråga och en fråga för demokratins legitimitet och tillstyrker utredningens

Datum
2016-06-22

Vår beteckning
LTV 160448

rekommendationer till de politiska partierna för att få en mer jämställd och jämlik representativitet. Det bör ändå påpekas vilka svårigheter detta kan medföra för mindre partier.

De förtroendevaldas villkor

Landstinget avstyrker förslaget om möjlighet att behålla ett fullmäktigeuppdrag efter flytt. Grundregeln måste vara som hitintills att man ska bo och vara folkbokförd där man har sitt fullmäktigeuppdrag

Landstinget tillstyrker förslaget att kommuner och landsting får ett ansvar för att förtroendevalda ska kunna fullgöra sitt uppdrag under trygga och säkra former.

Som utredningen belyser är det viktigt att förtroendevalda känner trygghet i sitt uppdrag. Även förtroendevalda i Landstinget Västmanland har varit utsatta för hot och vi har tagit fram rutiner för att öka beredskapen för att hantera hot och öka tryggheten.

Vad gäller förslaget att fullmäktige ska kunna tillsätta en ersättare under en begränsad tid för att en förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid ska kunna vara föräldra- eller sjukledig bör det införas som en regel i kommunallagen. En regel i kommunallagen minimerar risken för olika och subjektiva bedömningar av fullmäktige.

Den lokala politikens organisering

Landstinget anser att man ska fortsätta bygga alternativa vägar till politiska partier för att verka för demokrati, vilket innebär att arbeta aktivt med att ta vara på civilsamhällets engagemang och att ex skapa mötesplatser för demokratiutbyte, fysiska och digitala.

Landstinget stödjer uppfattningen att det bör finnas en uppdragsbeskrivning för ordföranden i styrelsen och nämnderna samt övriga förtroendevalda som fullgör sitt uppdrag på heltid eller betydande del av heltid.

Landstinget avstyrker förslaget att en begränsning av antalet mandatperioder införs för hur länge en enskild förtroendevald kan inneha ett tyngre uppdrag.

Förslaget om att fullmäktige ska kunna arrangera en allmänpolitisk debatt utan samband med annan handläggning tillstyrks. Det skulle kunna öka det allmänna intresset för lokalpolitik i positiv riktning.

Möjligheter att påverka nationella beslutsprocesser genom institutionella kanaler

Landstinget ställer sig bakom förslaget att den formella remissprocessen digitaliseras och att digital teknik bör användas vid de samråd och konsultationer

Datum	Vår beteckning
2016-06-22	LTV 160448

som regeringen genomför i ärendeberedningen. Det underlättar landstingets egen ärendehantering.

Medborgardialog och samråd i kommuner och landsting

Landstinget stödjer utvecklingen med att nyttja digitala/sociala verktyg för att öka delaktigheten. Utöver den digitala Demokratikanalen, har vi sedan en tid Invånarpanelen, en digital panel som invånarna anmäler sig till för att svara på olika frågor om landstingets olika verksamheter. Invånarpanelen svarar väl mot förslaget att invånare ska ha förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter inför beslut. Svaren sammanställs och resultatet utgör sedan underlag för de beslut som fattas av politikerna. Vi har också, inom ramen för vår utveckling av invånardialog, även använt sociala medier.

Under 2015 fortsatte arbetet med att lägga fast formerna för Beredningen för Invånardialog, som organisatoriskt ligger direkt under landstingsfullmäktige. Bland annat genomfördes, på uppdrag av Landstingsstyrelsen, en invånardialog/-enkät på ämnet Avgiftsfri vård för invånare 85 år och äldre. Invånardialog kopplat till Hälso- och sjukvård 2025 inleddes med en kampanj via sociala medier.

Landstinget har redan idag information om "demokratisk påverkan" på vår webbplats. Vi har också synpunktshantering på det sätt utredningen föreslår.

Det förstärkta folkinitiativet

Att införa tydligare riktlinjer kring formfrågan gällande folkinitiativ och att inrätta en nationell webbplats har sina fördelar men också nackdelar. Invånare som står utanför det digitala samhället får inte samma möjlighet att nyttja sina demokratiska rättigheter. Möjligtvis kan det vara befogat kopplat till namninsamlingar för folkomröstning. Att skapa en nationell portal för att hantera folkinitiativ är både positivt och negativt, anser vi. Utredarna har helt rätt i att det är bättre att ta fram ett nationellt verktyg för att hantera namninsamlingar. Det är mer kostnadseffektivt och underlättar för invånare som kanske vill nyttja verktyget för regionalt/kommunalt syfte och nationellt. Men samtidigt kan kopplingen till det lokala demokratiska organet (kommun och landsting) försvinna, där man som invånare har möjlighet att läsa mer om det lokala arbetet. Vi ser hellre att man nationellt tillhandahåller ett verktyg som kan finnas på kommunens/landstingets webbplats.

Medborgarförslag och folkmotion

Landstinget bejakar möjligheten för invånare att påverka mellan valen. Landstinget har haft medborgarförslag sedan möjligheten infördes i kommunallagen 2002. Vi har infört "Demokratikanalen" för att ge invånare ytterligare möjlighet att påverka mellan valen. Via detta digitala verktyg kan invånare ge förslag på allt som rör

Datum
2016-06-22

Vår beteckning
LTV 160448

landstingets verksamheter. Andra invånare kan lämna synpunkter och rösta på förslagen, som vid 50 röster tas vidare för beslut. Vi har inget emot att en folkmotion införs på riksdagsnivå. Förslaget om folkmotion i på landstingsnivå skulle i detta fall ha högre gränsvå för när frågan ska behandlas än landstingets nuvarande, vilket landstinget anser är en försämring.

Ungas delaktighet och inflytande

Landstinget har arbetat aktivt med att införliva barnkonventionen i landstingets verksamheter. I detta arbete ingår att utveckla former för barn och ungas inflytande i beslutsprocessen.

Förslaget om sänkt rösträttsålder till 16 år på försök till kommunala val åren 2018 och 2022 avstyrks.

Delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning

Landstinget vill ta vara på allas lika möjlighet till påverkan och inflytande. Vi har sedan länge dialog med olika grupper inom ramen för vår Invånardialog, bland annat med funktionsnedsatta, och har goda erfarenheter av detta. Att införa ett särskilt råd för en specifik grupp avstyrks.

FÖR LANDSTINGET VÄSTMANLAND

Denise Norström

Landstingsstyrelsens ordförande

Anders Åhlund

Landstingsdirektör